

## Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.  
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.  
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.  
Negyedévre . . . 6 „ — „

## TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, márczius 6.

## A föld védelme.

(K. Ö.) Valahányszor földbirtok viszonyainkról, a mezőgazdasági válságról és az azt megszüntető intézkedések fogantatásáról van szó, mindig a szerencsétlen *Irország* sorsa jut eszembe.

A történelem lapjait forgatva, megtudjuk, hogy *Irország* földje a legtermékenyebb, melyet ekevas valamikor feltűrt. Még egy évtizeddel az ir mozgalmakat megelőzőleg is *Irország* 18 millió lakost volt képes táplálni.

És ma? *Irország* ma az angol lordok gyalázatos kapzsisága folytán egy nagy temetőhöz hasonlít. Négy millió acres termőföld fekszik parlagon, vagy a vízi madaraknak szolgál tanyául. Nem egészen négy évtized alatt az ország lakossága 9 millióról 5½ millióra apadt, mely a ránehezülő bilincsek súlya alatt folyton nyugtalanodik és csökkenőben van.

Ennek az országnak a sorsa szégyenfoltot képez az angol nemzet történetében, mely — ha üdvös reakció nem következik be — idővel ép úgy meg fogja magát boszulni, mint a letarolt *Karszt* vidéke *Velence* kapzsiságán.

És mi vakságunkban mindenben követtük *Angolország* politikáját, mert megszállt a nagyvárosi hóbort és mert a nagy tőkének estünk érdekkörébe. A nagytőke kedvéért oly vámpolitikát követtünk, mely terményeinket nemcsak az idegen piacról, hanem a monarchia fogyasztási terüle-

téről is kiszorította. Pedig a nagytőke magasra emelt részvényei és osztalékai azt bizonyítják, hogy a magyar mezőgazdákon gazdagodtak meg.

*Anglia* teljes öntudatossággal áldozta fel a mezőgazdaságot az ipar és kereskedelem fejlődésének. Ezt megtehetette. Mert *Angliának* vannak világpiacjai, nagy ipara, világkereskedelme és gyarmatai. Pedig mind ezen segítő tényezők dacára a mezőgazdasági érdekek feláldozása megboszulta magát. A józan angol politika már is a mezőgazdasági érdekek védelmét követeli és habár irtóznak a védvamos politika elnevezésétől, több irányban már is oly intézkedések történtek, melyek a mezőgazdasági védvamos politikának kedveznek.

Nekünk nem volt egyebünk, mint mezőgazdaságunk. Se iparunk, se kereskedelmünk. Mégis a szabadkereskedelmi politika talajára léptünk. Ez kinek és mire volt jó? Arra volt jó, hogy egyetlen biztos jövedelmi forrásunkat is agyonütöttük, mások megteremtésére azonban sem erőnk, sem kitartásunk. Odáig jutottunk tehát, amit szálló igével úgy szoktak mondani, hogy »elzalogosított Magyarország.« »bérbe adott ország« és félf, hogy még nem érkezett el az a fordulópont, mely a magyar föld mobilizációjának határjelzőjét képezné. Csak a napokban is olvastam, hogy egy vidéki város adósságainak törlesztésére 12 millió frnyi kölcsönt keres, egy másik erre a célra 6 millió frt kölcsönt már telvelt. A mi városunk is évek óta keres pár millió kölcsönt. Itt állunk a harmadik

stádium előtt, mikor ráírjuk majd a cég-táblára: Magyarország eladó, — ki ad többet?

A föld az itt van az országban, azt ki nem viszik a határra. De a jövedelmet azt kiviszik. A magyar gazda nem magának dolgozik, hanem dolgozik az államnak és a nagytőkének, már nem is bérlője a maga földjének, hanem rab-szolgája az urának, »aki« a mozgó nagytőke. Csak *Ausztriában* 200 millió záloglevél van a nagytőke birtokában és ezeket is kancsal szemmel nézik.

Az angol lord korlátlanabb joggal nem rendelkezett ir bérlőjével szemben mint a tőkepénzesek a magyar gazdával. Egy két támadás, talán csak animozitáshoz is, a magyar záloglevelek ellen és ezek értéke 2—3 %-kal csökken. A magyar földön nyugvó átlagos összteher pedig a föld értékének 61.39%-áig terjed, vagyis a mezőgazdasági birtok háromötöd részéig már nem a magyar gazdáé.

Pedig folyton hirdetjük, hogy ha feláldozzuk a mezőgazdaságot, akkor feláldozzuk Magyarországot, de cselekedni már nem úgy cselekszünk. Amit teszünk is a mezőgazdaságért, az nem egyéb, mint az egyes kifakadó sebek palliatív gyógyszerei, melyek alkalmazását is megnehezíti, sok esetben lehetetlenné teszi a dédelgetett rendszer hatalmasainak fondorkodása.

A költségvetés tárgyalása bő alkalmul szolgál arra, hogy földmívelési bajainkat feltárjuk és az alkalmas gyógyszereket is megtaláljuk.

Annny bizonyos, hogy mindaddig, míg

## A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

## A „vendég“.

(Kép a színházi életből.)

Németből Freund Gyula után: Hajnal Lajos.

— Jön! Jön! — Végre meghozta a »Triczeltviti híradó« a határozott hírt. — A kis városnak művészet szerető lakossága örömmel lélekzik föl . . . Ó jön! De mily hangzatos sorokat lehetett az utolsó hetekben, a művészeti rovatban olvasni! — Városunk egy örövendetes meglepetésnek néz elébe. Pózt a nagy jellemalakító, Pétervárból visszajövet — hol természetesen újra nagy tisztelettel s ajándékokkal halmozták el, — néhány napra bétér hozzánk s vendégszerepelni fog. Pózt megírta a városi színház igazgatójának, hogy sehol sem játszana szívesebben, mint éppen nálunk; hogy művészeti pályafutásának kezdetéből kiváltképpen az itteni közönség finom értelmét s kiművelt művészeti érzékét tudja tisztelni s becsülni.

Pózt ezen frázisokat minden igazgatónak megírta s biztosra vette, hogy ezt közzéteszik az ottani hírlapokban és kiváló sikert fog aratni.

És aztán megkezdé Pózt, a művészeti rovatot, állandó, fokozódó izgatottságban tartani. Holnap: »Engedve a közönség viharos kívánságának, egyelőre meghosszabbítja péter-

vári vendégjátékát«. Holnapután: »Triczeltviti vendégjátéka felül még kétségben van«. Egy hét múlva: »Déli utazást rendeltet magának gondos orvosával, hogy helyreállítsa egészségét s megerősedjék«. Tizennégy nap múlva: »Véglegesen elhatározta vendégfellépését«. S végül, midőn az izgatottság tetőpontjára fokozódott engedelmessékedik szíve vágyának, hogy a triczeltviteket újra üdvözölhesse . . . és végre . . . mégis megjön.

Most már nem oly hidegen s formaiasan szól a »Triczeltviti Híradó« Pózt urról: nem — hanem — hanem még elébe teszi azt a művészi »nemesi előnevet« a »mienk«-et is s úgy szól róla: »A mi Póztünk«. »A mi Póztünk első vendégfellépésekor Leart fogja játszani«. »A mi Póztünk megérkezik holnap városunkba«. »A mi Póztünk tegnap óta falaink közt tartózkodik«.

Egész Triczeltvitz izgatottságban van. Mindenütt plakátok diszelegnek. Megostromolják a pénztárt az előjegyzésekért . . . A direktor ur meglegedetten dörzsöli kezét . . .

Csak egy kis bosszus társaság nem vesz részt az általános örömben, hanem morgva, barátságtalan tekintettel néz a vendég elébe . . . a kivel . . . sajna . . . a legközelebbi napokban . . . nagyon közeli érintkezésbe kell jönnie a — színészeknek.

Az uraságoknak szembeötöndően hiányzik a képességük, hogy a Pózt »nagyságát« felismerhessék. De ők jól ismerték a nyugtalan

vándorlót, a színpad »Ahasvérusát« ki egy jól szervezett társulatban nem bír megmaradni, mert ő semmi más bálványokat nem türeht maga mellett.

Az övé legyen a taps . . . a babérkoszoru . . . a jó szerepek . . .

Mint egy óriás akar pályatársai közül kiemelkedni . . . egyedül szeretne a magaslaton lenni — Éjnek kell ott lenni, hol Pózt csillogó ragyognak«, jegyz meg egyszer gunyosan a sarokba szorított chórista, vonatkoztatva a három ismeretes csillagra . . . melyek a vendégfellépőnek kövér betűkkel nyomtatott neve mellett álltak . . .

Évek óta ismerték a szintársulati »urak s hölgyek« azon színpadi anekdotákat s históriákat, melyeket Pózt vendégfellépése előtt, mindig világgá röpítettek. Hallottak az érdekes bundáról, az orosz czár »ajándékáról«, melyre nézve megbízható forrásból tudják, hogy azt Berlinben«, a »Potsdam« utcában vette a czár . . . jól ismerik az ezüst koszorut, a melyet Pózt, a bucsuestéjén magának az orchesterből feladat . . . jól tudják utánozni a karmozdulatot, melylyel a meghatott vendég a publikum szeretetét megköszöni . . . először szívósból . . . aztán már könnyektől csillogó szemekkel . . . szóval . . . változatos módon.

A jó embereknek máskülönbén igazságuk volt, hogy annyira bosszankodtak, egy rájuk irányuló, próbából álló hecztvádszat volt előttük . . . rendkívüli szerepanyagon fog kelleni

kicsinyeskedésekben meritjük ki erőnket és míg a közkormányzatot a földmivé-  
ügynek a közgazdasági ágak közötti fő-  
lénye át nem hatja, közgazdasági életünk  
felvirágoztatásáról szó sem lehet. *Irosz-  
szág példája lebegjen szemünk előtt!*

### Holló—Eötvös—Dienes affaire.

Holló Lajos nyilatkozatára, melyet tegnap az Ugron-ügyben közzétett a fővárosi lapokban, az »Egyetértés« ma a következőkkel felel:

Eötvös Károlyhoz, lapunk vezéréhez egy levelet intézett Holló Lajos, a »Magyarország« szerkesztője. A levél több lapban közzé is tételt s különösen egy pontja Eötvös Károlyra nézve sértő. Illetékesen fel vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy e levél ügye megfelelő elintézés alatt áll, mely azonban egyelőre közönségünk elé nem hozható. A mi a levélnek politikai részét illeti, az, habár írója talán mellékesnek tekinti is, alkalmat fog nyújtani arra, hogy lapunk tisztelt vezére legközelebb fontos politikai nyilatkozatokat tegyen a közelmúlt eseményeiről. Főlöskges talán megjegyeznünk, hogy ő Holló Lajossal levelezni nem szokott.

#### Nyilatkozat.

Az Egyetértés e hó 4-iki számában azt ir-  
tam Holló Lajosról, hogy szemérmertlensége  
szokatlan és utálatos, továbbá azt, hogy

»Holló Lajossal kár szóba is állni. Egész  
zsurnalisztikai működése ocsmány rágalmazások  
láncolata. Rágalmazásaiért pedig megleczkéz-  
tetni bajos, mert ha bíróság elé idézik, akkor  
»láza van«, »beteg«; ha pedig más téren kel-  
lene leszámolni vele, akkor »nem engedi szem-  
élyes térére vinni a dolgot.«

Holló Lajos erre ma nyílt levelet intéz —  
nem hozzám, hanem Eötvös Károlyhoz és  
hosszu lére eresztett levele végén azt sűti ki,  
hogy ő ellene és Ugron ellen mindent csak  
Eötvös Károly ír, vagy irat »ügyvivővel«, már  
pedig mások háta mögül intézni támadásokat  
gyávaság.

Az »Egyetértés«-nek felelős szerkesztője én  
vagyok. S a mióta az vagyok, megirtam már  
többször és egész nyíltan, hogy Holló Lajosnak  
valóságos mestersége a rágalmazás. Ő ezért  
sohasem kért elégtételt tőlem, hanem most rá  
akarja fogni Eötvös Károlyra, hogy orvul tá-  
madja őt.

Eltekintve attól, hogy Holló ur nem tarto-

zik azok közé, a kiket a legutolsó ember is ne-  
merne szemtől szembe támadni, számtalan és  
félreismerhetetlen jelét adtam már én anuak,  
hogy Holló Lajost közönséges rágalmazónak  
tartom. Az én illetén véleményemért természe-  
tesen csak én vagyok felelős. Senki más. S ha  
Holló ur ezért azzal akar elégtételt szerezni  
magának, hogy mást sérteget, ez már csak-  
ugyan a leggyávább emberek szokása.

#### Dienes Márton.

Eötvös Károly tegnap este Hentaller La-  
jost és Szatmári Mórt elküldte Hollóhoz azzal  
a felvilágosítással, hogy ő az »Egyetértés«-nek  
sem tulajdonosa, sem szerkesztője és hogy ő  
neki imputált dolgokat sem nem írta, sem nem  
iratta. Kérde, hogy Holló ezek után is fentartja-e  
tegnapi nyilatkozatát? A megbízottak Hollót  
tegnap este nem találták és így tegnap kérdé-  
sükre választ nem kaphattak.

Eötvös küldöttjeinek az volt a megbízásuk,  
hogy Hollót arra az esetre, ha a kapott felvi-  
lágosítás daczára fentartja nyilatkozatát, küldő-  
jük nevében provokálják.

Holló Lajos ma délelőt értesítette Hental-  
ler Lajost, hogy még a mai nap folyamán meg-  
fogja nevezni megbízottait, a kik vele és társá-  
val szabályszerűen le fogják tárgyalni az ügyet.

Holló addig, míg a közte és Eötvös Károly  
között folyó ügyet el nem intézték, nem szán-  
dekozik Dienes Márton szerkesztő ellen semmi-  
féle lépést tenni, mert Dienes nyilatkozatát csak  
az Eötvös-ügy folyamánának tekinti.

#### Budapest, márcz. 6. (Saj. tud. táv.)

Holló Lajos segédekül Szentiványi Kál-  
mán és Okolicsányi László képviselő-  
ket nevezte meg, a kik ma este tárgyal-  
tak is Eötvös Károly segédeivel.

Holló Lajos az Eötvös affair elinté-  
zése után provokálni fogja Dienes Már-  
ton is, a fönti nyilatkozatáért.

#### A megoldott gyarmatosítás.

Ily czímen elsőnek hoztuk a M. G. Sz.  
azon hírét, mely szerint a külügyminiszterium  
egy kínai Osztrák Magyar gyarmat tervezetén  
dolgozik. Most e hírek megerősítést kapnak  
Berlinből. A *Berliner Tageblatt* ugyanis bécsi  
levelezőjének értesülései alapján azt jelenti,

hogy *Henrik* porosz herceg bécsi látogatása  
óta egyre határozottabb és határozottabb alak-  
ban lépnek fel a hírek Ausztria-Magyarország  
gyarmati terveit illetőleg. Beavatott körökben  
a lap értesülése szerint tudják, hogy a mo-  
narchia nemcsak nagyobb területet akar bé-  
relni Kinában, hanem törekszik arra is, hogy  
egy nagyobb délafrikai birtokot is megsze-  
rezzen. Németország és Anglia nem ellenzi  
ezeket a birtokszerzéseket, sőt Anglia ha-  
tározottan támogatja azt a tervet, hogy  
a monarchia megvesse lábát Dél-Afrikában.  
Két osztrák-magyar hadihajó czirkál a kelet-  
ázsiai vizeken s ott méréseket végeznek a ha-  
jók emberei. Kállay Béni közös pénzügyminisz-  
ter legutóbbi budapesti tartózkodása szintén  
ezzel a gyarmatosítási tervvel van összefü-  
gésben s a berlini ujság jelöli meg határozot-  
tan a miniszter tanácskozásainak tárgyát a  
magyar politikusokkal, hogy Kállay e terv  
megvalósításánál a közjogi következményeket  
akarta tisztába hozni. Annak az eldöntéséről  
van szó ugyanis előzetesen, hogy a kelet-ázsiai  
és afrikai birtok Ausztriáé vagy Magyarorszá-  
gáé lenne-e, vagy pedig az is közösen kormányoz-  
tatnék, mint Bosznia, amely ma is idegen  
szuverenitás alatt áll. Ami pedig a kínai expe-  
diczió hadi részét illeti, a berlini lap arról  
értesül, hogy egyelőre két-három ezer ember-  
ből álló csapat kiküldése van tervbe véve.

## ORSZAGGYÜLES.

### A képviselőház mai ülése.

Budapest, márcz. 6.

Tallán Béla elnököl. Bemutatja Győrme-  
gye kérvényét a kvótaemeles ellen, a mit a  
szélsőbalon megéljeneztek.

A Ház ezután folytatja

#### a kereskedelmi tárca

költségvetésének általános tárgyalását.

Rohonczy Gedeon: A miniszter sok érde-  
kes kérdéssel nyilatkozott beszédében, de ré-  
szint még sokkal több és fontosabb kérdéssel  
hallgatott. Így nem nyilatkozott a kereskedelmi  
kartellról, a vámtarifa-kérdésről, a lejáró keres-

nekik győzedelmeskedniök . . . esténkint más-  
más darabot fognak előadni . . . és ehhez még  
. . . rabszolga módon kell magukat alárendel-  
niök . . . s nem szabad nekik valahogyan  
megkísérlelni, hogy saját egyéniségüket érvénye-  
sithessék . . . legjobb szerepeiket mellőzik . . .  
rég betanult, korlátozottan alakítható szerepe-  
ket Pózerit sajátosságos kidolgozása után kellett  
nekik betanulni . . . s jaj volt nekik . . . ha  
csak egy fontos szót is elhibáztak, mert akkor  
a szemrehányás — melyet a felbosszankodott  
»színpadi bálvány« ajkairól kellett hallaniok,  
hogy az est sikerét ők ejtették el — nem a  
leggyöngédebb volt.

Csak egy néhány naiv kezdő s kezdőnő  
szíve dobog erősebben . . . megtanult végre  
a vendégjáték által néhány klasszikus szerepet  
. . . remélik, hogy a nagy férfi figyelmét ma-  
guk iránt fölébressztik . . . megnyerik az ő  
pártfogását . . . s általa . . . az udvari szin-  
ház hön óhajtott szerződését . . . végre va-  
lahára . . . elérhetik . . .

Dermesztő hideg téli nap van. Az utcákon  
magasan fekszik a hó. A férfiak szakálla jég-  
csapokká fagyott . . . Triczeivitz félelmetes  
pusztai benyomást kelt . . . s csak itt-ott su-  
han el egy-egy keresztülfagyott polgár, kinek  
fülei s orra hegye, téglavörös színűkkel, a fel-  
hajtott kabát-gallér felül kicsillámlanak. Azon  
fiatal színész, kit ruhatarának szomorú állapota  
arra kényszerített, hogy nyári kabátban s

lakkcipőben vándorogjon a színházba min-  
denütt feltűnést keltett volna, ha az utcák  
nem így néptelenek lettek volna.

A fiatal színész átfutja a színház udvarát  
feloson a sötét szék színpadi lépcsőzetén s  
rendkívüli csodálkozással ütközik meg rajta,  
hogy a próba még nem folyik teljes erejében  
. . . Ő neki csak a harmadik felvonásban van  
szerepe . . . s csaknem félt, hogy későn fog  
megérkezni . . . Benn, a kollegák, kolléganők,  
izgatott társalgást folytatnak egymással, melynek  
hangzagyvalékából, rövid de nyomatékos mon-  
datok hangzottak ki, sajátzerű tartalommal:  
»Ez megbüntető méltatlanság.« »Azt hiszi  
az az ember, hogy bolonddá tesz bennünket.«  
»Legfeljebb még öt percig várok, de aztán  
hazamengyek.« »Hol van a színház-szolga?«  
»Én visszaküldöm szerepemet az igazgatónak.«  
A naiva köhögést simulál . . . az óriás hő-  
szerelemes körbujárja a színpadot, mint egy fel-  
ingerelt oroszlan . . . az öreg komika a leg-  
keserűbb szavakban ad panaszának kifejezést,  
hogy a társalgó-teremben még nem fűtöttek  
be . . . a neheztelő jellemszínész pedig — ki-  
nek legjobb szerepét vette el Pózerit az orra  
elől — szurósan mosolyog: »Mi magunk sok-  
kal csinosabban tudnók ezt elvégezni . . . nem  
kellene a jégdeszkákon óráig hosszág, teljesen  
haszontalanul álldogálni. S hol az alapja e  
kényszerített kellemetlenségnek. Pózerit kérte,  
hogy a próba kezdetét tíz órától már kilenczre  
tegyék át . . . s mégis . . . még 11-kor sem

jelent meg. . . Még a flegmatikus színház-  
mesterek is nyugtalankodni kezdtek . . . kez-  
ket dörzsölték, hogy kissé felmelegedjenek. . .  
A sugó pedig — ki az ő szék házikójában  
megvan fosztva a mozgás szabadságától —  
vaczog a hidegtől. . .

Ekkor egy kocsi gördül elő . . . megnyik-  
kan az ajtó sarkában . . . lassu, hatalmas lé-  
pések hallatszanak a lépcsőzetén . . . egy halk  
lankadt »Jó reggelt Uraim«-mal lép be a »ha-  
talmos« a terembe. Erősen be van burkolva a  
ezár »ajándék«-ába . . . hibátlanultvasalt cylan-  
der borítja, nagyszerű, még mindig hollófekele  
fürtjeit . . . jobb kezében finom batiszt zseb-  
kendőt tart, ajkához nyomva. . .

Egy pillantást vett az órára . . . Oh! —  
mily sokáig vártam Önöket, Uraim! . . . Ezer  
bocsánatot kérek, hogy szokásos pontosságom-  
hoz ez egyszer hütlenné váltam. X.-el, az ud-  
vari színház intendánsával — ki épp most itt  
van — beszélgettem s ez tartóztatott fel oly  
sokáig. Sikerült rábírom ő exellenciáját, hogy  
a holnapi előadást megtisztelje.

Pózerit tudta, hogy e közlés a legkibéki-  
tőbben fog hatni . . . most már minden tag  
szeme előtt a biztató, csalogató udv. színházi  
szerződés lebegett . . . élethossziglani időre, ma-  
gas nyugdíjjal. . . A hangulat pillanat alatt  
megjavult.

Mindenek előtt a vendég hosszabb ideig a  
színházmesterral konferál; a prospektust maga-  
sabbra kell függeszteni; a trónszéket okvetet-

kedelmi szerződések megújításáról és nem nyilatkozott a gabonatözsdeiről. Szóló e nagyhorderejű kérdéstről az általános vitában hosszabb beszédet tartott és nagyon sajnálatosnak és csodálatosnak mondja, hogy a miniszter e beszédére egy szóval sem reflektál.

Szóló ezután a nyerstermények értékesítéséről beszél és hosszasan beszél el azokat a tapasztalatokat, melyeket saját szőlő-, gyümölcs- és dinnyetermésének értékesítésénél szerzett. A vasut és a posta nagyon hanyagul kezeli az árukat. Az áru rossz állapotban érkezik meg külföldre és ez nemcsak anyagi kárt okoz, hanem a magyar termelők hitelét is rontja.

Az olasz borvám-kedvezmény szerencsétlenség a magyar bortermelők és borkereskedelmre nézve. Összes vámszerződéseink csak Ausztria iparát védik. A magyar nyers ermelésre, a magyar gazdára az egész kereskedelmi politika lyukas mogyoró.

A miniszter tegnap gróf Serényi beszéde alatt közbeszólt, hogy nekünk külföldi tőkékből milliók állanak rendelkezésünkre iparvállalatok alapítására, kérde a minisztertől, hogy a tőkék tulajdonosai tényleg becsületes iparvállalatokat akarnak-e alapítani, vagy pedig szindikátusi nyereségeket akarnak zsebre venni és aztán tönkre hagyják menni vállalataikat és velünk fiztetik meg az árt? Szóló az ilyen vállalatokon hazafiságból egész vagyont vesztett. A vas- és gépgyáron, malátagyáron, az üvegyáron.

Igazi iparpolitikát nálunk az eddigi rendszer mellett nem lehet csinálni. A földbirtokos osztályt kell megizmosítani, lábraállítani és ekkor lehet csak ipar teremtéséről gondoskodni.

Hosszasan ismerteti ezután a budapesti malmok uralmát a gabonatözsde és káros befolyását a gabonára depressziójára.

A Haas és Deutsch cég buza-ringjének következménye az volt, hogy tavaly másfél millió métermáza idegen buza jött be, hogy kötelezettségüknek megfelelhesse. Senki se nyert, se az eladó gazda, se a ring, az utóbbi meg is bukott. Mindenki vesztett, az ország legtöbbet. Fogadást ajánl, hogy májusban itt nagy buzaárak lesznek akkor, mikor a kisgazdának legnagyobb szüksége lesz az olcsó lisztre. (Ugy van! a középén).

Ezután arról szól, hogy a tözsdetanácsban egyetlen gazda sincs, a tözsdetanács autonóm joggal bír, bírói funkcióval van felruházva s a törvényeket is maga hozza. Ha a tözsdetanács is bíróság, hogy tűrheti, hogy két áregység legyen a tözsde? Felszólítja a minisztert, hogy a tözsdetanács szabályait módosítsa, kéri, hogy határozott állást foglaljon. Nem akar ő a gazdának jogtalan előnyököt biztosítani, de a gazda jogait mint törvényhozó meg akarja óvni. A költségvetést elfogadja. (Éljenzés, tetszés).

Öt perc szünet.

### Szünet után.

Várossy Gyula rövid beszédben a székely vasutak kiépítésének szükségességét hangoztatja.

Zichy Jenő: A kereskedelmi miniszter eddigi tevékenységét dicsérve, elítélő kritikával azt mondja elődeiről, hogy csupán szertelen kapkodásból áll működésük. Hegedüs Sándor programjához csatlakozik, miből legtöbb tetszéssel a közlekedési terveknek adózik és fokozza ezt majd még akkor, ha látni fogja, hogy a miniszter azokat a becsületreméltó tanácsokat, mik a vita folyamán a csatornázásról elhangzottak, akceptálja és megvalósítani törekszik. Foglalkozik ezután hosszan a csatornázás fontos érdekeivel.

Szól ezután az ipari viszonyokról és arról az elaboraturnról, melyet 1882-ben készített és a melynek sorsáról mai napig mit se tud.

## Bánffy és a Vaterland.

Bécs, márcz. 6. A Vaterland azt írja mai számában, hogy tegnap azt a távirati felszólítást kapta Bánffy megbízottjaitól, hogy a vasárnapi számban Bánffyra vonatkozólag foglalt rágalmakat nyilvánosan vonja vissza, vagy nevezze meg a cikk szerzőjét. Még mielőtt az illető szerkesztő ezt a táviratot megkapta, a Vaterland tegnapi esti lapjában óvást emelt a szombati közleménynek olyan értelmezése ellen, mintha azzal Bánffy becsületének gyanúsítása szándékolatott volna. Bánffy megbízottjainak

táviratuk vétele után azt táviratozta az illető szerkesztő, hogy már óvást tett az ellen, hogy a Vaterland szombati közleményének kiadásával Bánffyt rágalmazni vagy becsületét sérteni akarták volna és hozzátette, hogy Bánffy személyes jellemének ilyen gyanúsítása sem szándékában nem volt, sem az illető közleményben nem foglaltatott. Abban a közleményben nincs más, mint az, hogy a volt miniszterelnök nem szolgáltatta ki a mostani miniszterelnöknek az 1898-iki választási alapot, a melyet összegyűjtött. Ez politikai ügy, nem pedig becsületbe vágó személyes kérdés. A rágalmazás vádját tehát a leghatározottabban vissza kell utasítanunk, a mit azok az urak a Vaterlandban is fognak olvasni, a mit aztán haladéktalanul fel is használhatnak és természetesen első sorban ő excellenciájának is tudomására adni sziveskedjenek. Ezzel részünkről el van intézve személyes része ennek a kérdésnek, a melylyel Magyarországon szombati budapesti közleményünk óta foglalkoznak. Hogy csak egy pillanatig is gondolhatták, hogy a volt miniszterelnököt a választási alap elsikkasztásával gyanúsítjuk! Ezt csak nem lehet állítani egy olyan alapról, a melyről az egész többségnek és az osztrák és külföldi hozzájárulónak ép úgy volt tudomásuk, mint arról, hogy az ezzel a pénzzel tervezett 1898-iki választások nem tartatnak meg. Ilyen ostoba állítást nem kellene föltenni egy lapról, a mely ilyen fontos közleményt hoz nyilvánosságra. Rólunk annál kevésbé lett volna szabad a közlésnek ezt a személyes oldalát feltételezni, mert tudvalevőleg a Vaterland volt az egyetlen bécsi ujság, a mely, noha politikai ellenfele Bánffy bárónak, bátor állásfoglalását az obstrukció ellen, a melynek komoly következményei még ma sem szüntek meg, támogatta és érdeme szerint méltatta kiegyezését, a mely azóta nem javult az általános és az ausztriai viszonyok javára. Ez az objektív magatartásunk azonban, a melyet Bánffy bá-

lenül magasabbra kell helyezni . . . Póztert jelenetig felsötétségnek kell a színpadon uralkodni s csak az ő feltűnése után csilloghat fel a teljes világosság, mintha csak a nap ragyogna fel . . .

Miután a bosszus színház mestertől számtalan ily kívánságának teljesítését kiereszkolta — kezdődik a próba. — Póztert czeruzája féltelmetesen dühöng a közreműködők szerepein . . . mint a statisztákat csoportosítja őket . . . úgy hogy ő mindig a színpad középpontjára kerül, szereti, hogyha a kollegák oldalvást állanak a publikum felé s eltöröli következőképen minden álláspontjukat, melynek a közönség tetszésének kivívása tartozékát képezi. Több ily szerepet — alaposan bizva a nagyközönség irodalmi tájékozatlanságában — bevont saját szerepkörébe.

Ő maga csak »vezényel« magamagát kiméli s egyhanguan, minden hangsúlyoztatás nélkül darálja le szerepét, de mind a többieknek föltétlenül teljes hanggal kellett a próbában részt venniök, mert Póztert meg akarja tudni, hogy nincs-e köztük valaki, a ki az előadás hangjának erejére és magasságára nézve rajta felülemelkednék. Kiméletlenül oktatja a buzgó ujonczokat, kik szerencsének tartják, hogy Pózterttel együtt játszhatnak, kik a legkevésbé sem mertek az ő rendelkezéseinek ellenmondani s minden szorgalmukat, buzgalmukat rászánták, csak hogy a vendégjáték vége után az ismeretes

»saját névalírásu« fényképpel, mint értékes jutalommal megajándékoztassanak.

A kis csinos Cordéliának már a fényes veríték-cseppek folynak az arcán.

Ő nagyon szeretett volna az ő dolgának jól megfelelni s mégis . . . alig képes az ő agyacsakja Póztert okoskodását felfogni s megtartani.

»S keblemhez mint idegen  
Légy mostantól örökre.«

(Itt t. kisassony néhány lépést felém kell tennie, hogy aztán egy kézmozdulat által elutasíthassam).

»A vad szittya s kannibál.«

(Tegye kérem megijedve kezét a szívére).

»Ki saját gyermekeit felfalja.«

(Borzadjon kérem — ezt föltétlenül szükségesnek tartom partneremre nézve).

Igy megy a próba tovább szépecskén. Kentnek megint elő kellett adni a szerepét, mert ő nagy s erős ember s a vendég nem szívesen játszik oly kollégákkal, kik őt testalkatra nézve jelentékenyen felülmulják.

Egy fiatal fiucska, ki most került ki a konzervatóriumból, kinek a »bolond« szerepet adták át, egy öngyilkos arckifejezésével járkal a kulisszák mögött köröskörül s bosszusan harapdálja alsó ajkát.

Mennyire örült ő, mikor a színházi szolga a »bolond«-ot hozzá vitte, hogy tanulmányozta ő azt éjjel-nappal s újabb nűancok után ku-

tatott — egy igazi kabinetdarabot akart ő odaállítani. Mi lett azonban e szörnyű próbán a pompás szerepből? Manó, semmi — »bolond« is az a színész, aki ezt eljátsza. A fájdalomteljes bolond bölcsmondások — eltörölvék, a kis csattanós bohó-kuplék — eltörölvék! Egyszer sem hagyják hogy az »Eso esik minden nap« című dalt elénekelhesse, dacára csodaszép melódiájának, a mit ő maga szerzett.

A szelek fűvöltenek, az ágak hasadoznak, a menny szüntelenül dörög, úgy, hogy a leg-erősebb tüdejű színészek súlyos hangja hasztalan küzdött a természet hatalma ellen, csak mikor Póztert beszél, csendesedik le a természet e fellázadása, a szelek már csak susognak . . . a menny halkabban dörög . . . s a számos villámlás oly szeretetre-méltóan, mindig jól megvilágítja a helyet, hol Póztert áll, hullámzó szakállal, lobogó hajfürtökkel, virágokkal ékesítve . . . gümös ágra támaszkodva . . .

Fél három óraker a próba véget ért.

Póztert tudakozódok a napi kasszáján az előjegyzés állapota felől. Aztán a szállodába megy.

»Jöttek nekem levelek?« Egész rakást vesz át. Ügynökök vendégjáték-ajánlata: kolduslevelek, kéziratgyűjtőktől való levelek s ilyesfélék. Éretlen kamaszok, kik legyőzhetetlen vonzalmat a színpadhoz éreznek magukban s szülőiken tultenni akarnak, audienciát kérnek . . . néhány monológot akarnak ők a »mélyen

róval szemben is tanusítottunk, nem tarthatott bennünket vissza attól, hogy a választási alap ügyét nyilvánosságra hozzuk és ez az ügy azzal a személyes nyilatkozattal korántsincs elintézve. Először is azért, mert Magyarország és a választások tisztasága szempontjából bizonyára fontos tudnunk azt, hogy nem csak az első Báffy-féle választáson fordítottak milliókat a néppárt és minden komoly ellenzék megsemmisítésére, hanem az 1898-ra tervezett választásokra is ismét nagyon sok pénzt gyűjtetett össze, még pedig egyenest a miniszterelnök által; másodszer azért, mert nagyon fontos megtudni a magyar többségmai helyzetére vonatkozólag, hogy a volt pártvezér és a mostani »pártvezér« között az ellentét oly nagy, hogy az előbbi ennek még az összegyűjtött választási pénzeket sem szolgáltatta ki. Ezek eléggé fontos okok arra, hogy Magyarország politikai tényezői budapesti közleményünket nagyon komolyan fontolóra vegyék.

**Budapest, márcz. 6.** (Saját tud. távirata.)  
Bánffy Dezső báró megbízottai Dániel Gábor és Gajáry Ödön nem voltak megelégedve ezzel a válaszzsal, a mit a Vaterland adott lapjában s ennél fogva megbízójuknak ajánlották, hogy az ügyet lovgias utra terelje. Bánffy Dezső báró segédekül báró Fejérváry Gézárt és Tisza Kálmánt kérte föl.

A mai napon Zeyk Domokos és Pulszky Ágoston még egy utolsó kísérletet tettek az ügy békés elintézésére. Sürgönyöztek ugyanis a Vaterland felelős szerkesztőjének Inthal K.-nak, követelve az osztrák sajtótörvények 19. paragrafusa értelmében a helyreigazító cikket és a szerzőt, különben provokálni fogják.

A válasz e sürgönyre ez ideig még nem érkezett meg.

## Városi közügyek.

### A közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósága holnap, csütörtökön délután tartja rendes közgyűlését.

tisztelt mester» urnak elreczitálni, magukat a drámai előadás terén általa kiműveltetni.

Három fényképész kéri a szerencsét, hogy őt felvehessék, civilben s kosztumben. S itt — egy rózsaszínű levélke, cifra illatos. Pozert felvágja a borítékot, s mosolyogva olvassa e néhány sort:

»Imádott mester! — ábrándozva — mult vendéglátékán — — — nincs elég bátorságom — — — találkozás — — — örök hála — — — reszketve várom.« Aláírva e fájdalomteljes szó van: »egy szerencsétlen.«

Az »imádott mester« összekapja levelét, az illatozó rózsza — levelet azonban, — ugy egész véletlenül — a lépcsőzetten elejt.

Ő tadta, hogy a portás azt megtalálja s a kisvárosi portások csacsák s szerénytelének.

Ebéd után körutat tesz a »vendég« az összes kritikusknál. — Egyik a negyedik emeleten lakik — de mit tesz az. Ő megkeresné őt még hogyha az Eifel-torony magasságát is elérte volna az a ház.

Pozert a kritikuskok szobáiban megható szerénységre törekszik.

»Ne várja« — így hangzik egyik kedvenc — frázisa — »hogy valami virtuóz-játékot fogtak tőlem látni. En mindig alárendelem magam az enszemblének.« Én szent kötelességemnek tartom, hogy az előadást csak mint tényező a cél eléréséhez tekintsem s hogy a mű mindenek előtt egészen s teljesen saját maga által hathasson. »Mások nyulhatnak szemtelen

A tárgysorozat zöme nagy vonzerőt nem gyakorol a bizottság tagjaira, mert a mik fontosabb ügyek, már annyira meg vannak hányavetve, hogy nagyobb vitára alig szolgálnak anyagul; a többi pedig kisebb jelentőségű.

Hogy mégis tömve lesz a közgyűlési terem, azt biztosítja a voksolás. Az ujonnan rendszerített III. oszt. alkapitányi állást töltik be választás utján.

Mindjárt a miniszteri jelentés után kerül felolvasásra azon nagyon helyén való indítvány, hogy a város egyik legkimagaslóbb jövevényét: Winkler József vál. püspök, nagyprépostot a város *diszpolgárává* választassák.

Szönyegre kerül a vízvezeték házi kezelésére vonatkozó, már ismertett miniszteri leirat. A javaslathoz képest kiadják az ügyet a tanácsnak.

Beterjeszti a tanács a közuti gőzmozdonyu vasut vonalainak villamosra leendő átalakítása tárgyában készített pótszerződést.

A kir. tábla szárnyépületének építésére vonatkozólag azt javasolja a tanács, hogy a legelőnyösebb vállalkozónak: Rendes és Guttmann társvállalkozóknak adják ki a munkálatokat.

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. évi márczius hó 8-án esetleg következő napjain mindenkor délután 3 órakor a városház tanácstermében tartandó közgyűlésen következő ügyek kerültek tárgyalás alá:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. Belügyminiszter ur leirata a vízvezeték házi kezelése felett hozott közgyűlési határozatra vonatkozólag.
3. Dr. Hoványi Géza és társai törv. hatósági bizottsági tagok indítványa, Winkler József vál. püspök s nagyvárad i. sz. káptalani nagyprépostnak Nagyvárad város diszpolgárává leendő megválasztása iránt.
4. A tanács előterjesztése a katonai élelmezési raktár számára szükséges közterület átengedése iránt.
5. A rendszerített III-adik alkapitányi állás betöltése.
6. A tanács előterjesztése a színház mellett épülő bérházak terveinek némi változtatása tárgyában.
7. U. a. előterjesztése a nagyvárad i. sz. gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársasággal a meglévő gőzüzemű vonalnak villamos üzemre leendő átalakítására kötendő pótszerződés tárgyában.

kézzel alsóbbrendű babérokhoz — én sohasem fogok arról az utról letévedni, a hol korábbi művészi ifjúságomnak napjaitól tovahaladok, távol minden egoizmustól, egy valódi s nemes művészet szolgálatában! Már félig menőben volt, midőn Pózer újra visszafordul s utólagosan a következő szavakat röpitette oda: »Nagyon lekötözte t. doktor ur, ha rövid tudósítás által a művészeti rovatban közlené, hogy nekem az orosz nagyherceg egy rendszallagot adott ajándékol. Nyakam körül viselem azt

Az est itt van. Fáradtan s lankadtan ál a vendég a kulisszák mögött, várakozva első szavára. Minden lehetőre gondol, csak a szerepre nem. Nehány barátjának, kiknek névjegyét neki a szinpadra hozták, megizentette, »hogy nem fogadhat este senkit a szinpadon, mert a szerepétől már ugy körül lett fogva, hogy már inkább Lear, mint Pózer.«

Az elmés ötlet a házban rögtön szájról-szájra járt.

És nos fellépett, megtörve, de mégis erőteljesen. Viharos tetszés zúgott feléje. Egy arczkifejezéssel, mely az örültség közeli kitörését már jelezni látszik, tekintetével sort-sorra, páholyt-páholyra végig kísér és — csodálatos pontossággal kiszámítja az est bevételét.

A ház majdnem egészen el lett adva, Pózer arczán örömteljes dicsőségnek a fénye repül keresztül.

Ma este nagyszerűen fog ő játszani.

8. U. a. előterjesztése a Mátyás király születési házában Kolozsvárott szervezendő néprajzi muzeum segélyezése iránt.

9. U. a. jelentése a kir. itélőtábla kibővítésére megtartott áriejtés eredményéről.

10. U. a. előterjesztése a házi pénztárban kezelt alapok és alapítványok költségvetése tárgyában.

11. U. a. előterjesztése a vámszemélyzet jutaléka tárgyában.

12. U. a. előterjesztése Bródi Sámuel fakereskedő földbérlet alóli fölmentése ügyében kelt tanácsi határozat ellen beadott felebbezése iránt.

13. U. a. javaslata Tóth Jenő s társai fakereskedők per beszüntetése és fatelep-bérlet alóli fölmentés iránti kérvényök tárgyában.

14. U. a. előterjesztése Poyvár János által kért portalé engedélyezését megtagadó tanácsi határozat ellen beadott felebbezés elutasítása iránt.

15. U. annak előterjesztése a v.-velencei legelőbirtokosság által alkotott legelőrendtartási szabályzat jóváhagyása tárgyában.

16. U. az a gör. kath. káptalannal kötött köztér csereszerződést.

17. U. az bemutatja Kiss Károly kereskedővel a petróleum szállítására megkötött szerződést.

18. U. a. szerződése a gyertya szállításra vonatkozólag.

19. U. az Gyulai István és neje köztér-vételi szerződését,

20. U. az Bak Lőrincz földbérlet átruházásra vonatkozó szerződését,

21. U. az Szingur János és

22. U. az Fazekas Zsigmond hasonló szerződését záradékolás végett beteterjeszti.

23. U. az özv. Bozsányi Györgyné s Jankovics István földbérlet átruházása iránti kérvényét,

24. U. az Gyelán Demeter és Veres Tógyer s trsa hasonló kérvényét beteterjeszti.

25. Polgármester előterjesztése Mandel Ferenc rendőrbiztos fegyelmi ügyéről, illetve egy II-od oszt. rendőrbiztosi állásnak választás utján leendő betöltése iránt.

26. A Szigligeti Társaság köszönő irata.

27. Mátrai György számtiszt 3 havi szabadságidő engedélyezését iránti kérvénye.

28. Dr. Szőke Gyula egyet. orvos-tudori oklevele.

29. Dr. Havas Imre egyet. orvos-tudori oklevele.

30. Katz Sámuelné, Neumann Jenni szülésznői oklevele.

Miről midőn a törvényhatósági bizottság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyszersmind tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a város tanácstermében kitéve lesznek s bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1900. márczius hó 6-án.

Komlóssy József,  
tb. főjegyző.

## A polgárság elismerése.

— Winkler püspök diszpolgársága. —

Alkotmányos államban a polgárnak polgártársával szemben alig van szebb kifejezése az elismerés nyilvánítására, mint a diszpolgári oklevél, a melylyel kifejezést ad szeretetének, hálájának.

Egyszerű mivoltában, de lélekemelő jelentőségében.

A nagyvárad i. sz. káptalannak minden időkben voltak olyan kimagasló alakjai, a kik kifogyhatlan bőkezűséggel áldoztak a jótékony-ság és emberbaráti szeretet oltárán.

Winkler József vál. püspök, nagyprépost, püspöki helynök, egy egész életen keresztül kiváló módon gyakorolta a jótékony-ságot. S hogy ennek a nagy szeretetnek egy részéről tudomással birunk, nem rajta állott, sőt a legtöbb-szer nem is találkozott az ő bőkezűségének nyilvánosságra jutása tetszésével. Nagy szíve és nemes lelke egészben a közmondást tartja: ne tudja a balkezed, a mit a jobb ad.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának egy tekintélyes része indítványt adott be a törvényhatóság asztalára, a mely szerint a polgári erények legszebb jutalmát akarják nyújtani a váradai káptalan díszének: *Vinkler József*. vál. püspöknek, nagyprépostnak. Indítványozzák, hogy a közgyűlés válaszsza meg a jótékony, áldott szívű főpapot Nagyvárad város *diszpolgárának*.

Az indítvány a következőképp hangzik:

#### Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Alulírottak, Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagjai azon tiszteletteljes indítvánnyal lépünk a Tekintetes Törvényhatósági Bizottság közgyűlése elé, hogy legszebb jogát gyakorolva, emelje *diszpolgárai* sorába azt a férfit, kit kimagasló polgári erényei, polgártársai iránt mindenkor tanusított önzetlen szeretete, csaknem négy évtized óta szakadatlanul és kiváló módon, városunk szegényei iránt gyakorolt jótékony-sága, a magyar kultúra, a hazafias és emberbaráti s minden nemesség érdekében tanusított bőkezű áldozatkészsége régóta magasan kiemeltek polgártársai felett, kit kiváló érdemei elismerésül az apostoli király Szent László ősi káptalanának fejévé tett: Méltóságos és Főtisztelendő *Vinkler József* sardicai vál. püspököt, a váradai lat. szert. székeskáptalan nagyprépostját.

Nevezett érdemes polgártársunk immár teljes félszázad óta működik zajtalanul, csendesen, de áldásosan városunk falai között. Fiatalon került boldogemlékű Szaniszló püspök udvarába, kinek titkára, majd irodavezetője lett. Csaknem negyven esztendeje tagja a váradai káptalannak s ez a negyven esztendő kifogyhatatlan jótékony-ságának szakadatlan láncolata. Hosszas lenne felsorolni e kiváló polgártársunk érdemeit, áldozatait alkotásait. Különbben is ismeretesek azok a Tek. Törvényhatósági Bizottság tagjai előtt. Elég csak rámutatni arra, hogy az iparosok menedékházának, a helybeli koldusápoló gyermekmenedékházának ő volt az alapvetője, első jótévedője. A székes-egyház előtt a város jótévedőjének, az áldott emlékű Szaniszló püspöknek díszes szobrot emelt. Városi gyermekóráházunk s városunknak ugyszólván minden jótékony egylete alapítói s jótévedői közt tiszteli őt. A hazafias és vallásos nevelés s a jótékony-ság oltárára hozott áldozatai, nagylelkű alapítványai, több mint százezer forintba mennek.

Ez az apostoli szellemű, jótékony lelkű főpap, néhány nap előtt lépett életének nyolczvanadik évébe. Amit Isten kegyelme e nagy idő alatt neki juttatott, azt ő javarészt polgártársainak juttatta. Nyujtsuk neki a legszebbet, amit adhatunk: polgártársai elismerését.

Nagyvárad, 1900 márcz. 6.

Dr. Hoványi Géza,	Lévay Zsigmond,
Szokoly Tamás,	Dr. Döry Ferencz,
Erdélyi József,	Dr. Sipos Árpád,
Dus László,	Dr. Molnár Imre,
Dr. Radó Ignác,	Pekánovits Imre,
Bartsch Sándor,	Darvassy Lajos,
Rádl Ödön,	Dr. Vuicskics Gyula,
Bertsey György,	Széles Lajos,
Weisz Károly,	Bottó Ferencz,
Frankó Endre,	Balogh Döme,
Dr. Várady Zsigmond,	Czeglédy Jeremiás,
Sal Ferencz,	Stern Hermann,
Heringh Sándor,	Mészáros József,
Reismann Mór,	Mihelffy Adolf,
Beczky Lajos,	Rácz Mihály,
Czeglédy Sándor,	Komlóssy József.
Hillinger Lipót,	

## UJDONSÁGOK.

### TAJÉKOZTATO.

#### A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Márcz. 7. Kath. Kör vál. ülése.  
Márcz. 8. Bihoreána közgyűlése.  
Márcz. 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.  
Márcz. 11. Matiné a főgymnásiumban.  
Márcz. 11. Naggyárad Takarékpénztár közgyűlése.  
Márcz. 13. A gazdasági egyesület vál. ülése.  
Márcz. 19. Esküdtészeki tárgyalás.

\* **A polgármester jelentése.** A polgármester havi jelentése, melyet Nagyvárad város holnapi közgyűlése elé terjeszt, nem tartalmaz a rendes adatokon kívül semmi fontosabbat. Felmenti az adományokat, amiket az évforduló alkalmából a helybeli pénzintézetek tettek a városnál. Bejelenti a polgármester *Kalmár József* fogalmazó elhunytát s indítványozza, hogy az így megüresedett fogalmazói állást az ápril havi közgyűlésen töltsék be.

\* **A Bazar építése.** Az építendő Bazar bérház tervein a vállalkozók több rendbeli változtatásokat óhajtanak tenni, a mi által az épület bérösszegét emelik. A változtatások 2776 koronával emelik az építési összeget s ennek 6 százalékos kamatát a vállalkozók biztosítják a város részére a kikötött évi 20,000 frton felül. A színház építésére felügyelő bizottság véleményéhez képest, a tanács az átalakítás jóváhagyását javasolja a holnapi közgyűlésnek.

\* **Előértekezlet a városi közgyűlés előtt.** A városatyák egy része ma délután 6 órakor a 48-as kör helyiségében értekezletet tart, amelyen megbeszélnek közgyűlés tárgyait.

\* **Szigligeti-társaság évi közgyűlése.** Vették a következő meghívást: A *Szigligeti-Társaság* tagjait tisztelettel kérjük, hogy a f. évi márcz. hó 11-én d. e. 11 órakor a városháza gyűléstermében tartandó *rendes évi közgyűlésre* megjelenni sziveskedjenek. A közgyűlés tárgyai: 1. Évi jelentés az 1899-ik évről. 2. Számvizsgáló bizottság jelentése. 3. 1900. évi költségelőirányzat megállapítása. 4. Tisztikar és választmány megválasztása. 5. Esetleges indítványok. Nagyvárad, 1900. márcz. 2-án. *Rádl Ödön*, elnök. Dr. *Bodor Károly*, főtítkár.

\* **A közkórház mult évi betegforgalmáról.** Biharvármegye közkórháza a napokban terjesztette be jelentését Biharvármegye alispánjához. E jelentésből vesszük a következő adatokat: Az 1899-ik évben ápolottak a közkórházban összesen 4372 beteg, — 2322 fi és 2050 nő. A betegek közül gyógyult 1241 fi és 1098 nő, javult 511 fi és 346 nő, gyógyulatlan maradt 154 fi és 279 nő, meghalt 141 fi és 147 nő, ápolás alatt maradt 175 fi és 180 nő.

Százalékokban kifejezve: gyógyult 53.22%, javult 9.27%, gyógyulatlan 12.93%, meghalt 6.26%, visszamaradt 8.32%. A jelentés megemlékezik végül arról, hogy szükség lenne a beteg osztály kibővítésére és még más egyéb építkezésekre, de ezek a tervek nem nyertek miniszteri jóváhagyást. Azon reményének ad kifejezést, hogy ez évben talán keresztülvihető lenne a kórház csatornázásának kiépítése, melyre oly nagy szükség lenne.

\* **Egy román költő halála.** Részvéttel értesülünk egy kiváló román költőről: *Rudonné Szucsiu* Lukréczia 40 éves korában bekövetkezett haláláról. Az elhunyt művelt lelkű nő, különösen az előbbi évtizedekben csinos, szép román költeményeivel sok elismerést aratott. Pár évvel ezelőtt Nagyváradon román szép-

irodalmi lapot alapított, a mely azonban alig két év múlva megszűnt. *Szucsiu Péter* gör. keleti esperes leányát gyászolja az elhunytban. Halála hétfőn következett be s a temetése ma, szerdán délután 3 órakor lesz az alsó-pecze-ntczai gyászháztól.

\* **Sorozás elől a halálba.** Tenkei tudósítónk írja a következő esetet: *Deák Mihály* kovács segédnek f. hó 5-én kellett volna a tenkei sorozóbizottság előtt megjelenni s az ép erős kovács segéd besorozását alig is kerülhette volna el másképen, mint ahogy azt előre kieszelte. A katonaságtól való félelem öngyilkosságra ragadta a kovácssegédet. Vasárnap kölcsön kérte gazdájától *Nagy Lajostól* a fürdő kádat, hogy megfürödjék. Fürdőzése nagyon hosszasan tetszett Nagy Lajosnak s azért pár óra múlva benézett a kamarába, a hol Deák a fürdőkádat elkészítette s rémülten vette észre, hogy Deák halva fekszik a kádban. A szerencsétlen felvágta ereit s elvérzett mire észre-vették.

\* **Szerelmi bájjal, meg egy nádpálca.** Özv. *Szepesi Józsefné* a legveszedelmesebb 38-ik évét éli *Biharon*. Pár éve a bánatos kis özvegy szerelmi lángra gyuladt *Szabó Lajos* bihari legény iránt, a ki már 27 éves, tehát közeledik az aglegényi korhoz. A bánatos kis özvegy vonzalmából kölcsönös vonzalom lett és boldog szeretkezés, melybe azonban Szabó Lajos anyja is beleszólt később és kitagadással fenyegette fiát, ha nem szakít az özvegyasszonnyal. A legény nem is akarta a még ezután eltöltendő pásztorórákért veszélyeztetni az anyai örökséget, tehát a mult őszön megszakitotta a viszonyt Szepesinével. Persze ez nem ment ám olyan könnyen, mert Szepesiné mindent elkövetett, hogy a legényt visszatérítse. Szerelmes leveleket írtott neki, tüzengetett fűtől-fától, kecsgettette boldog pásztorórákkal, Szabó Lajos azonban nem akart lépni. Özv. Szepesiné most már kétségbeesésében kuruzsláshoz folyamodott s elment *Kolcza Vaszalínéhoz*, a ki abban a hirben állott, hogy ért a szerelmi bájjalokhoz és jó fizetség ígéretése mellett felkérte, hogy készítson neki egy olyan bájjal, melylyel Szabó Lajos szívét magához tudná kapcsolni. Kolcza Vaszalíné azonban kijelentette, hogy nem ért a szerelmi bájjalok készítéséhez, mire özv. Szepesiné nagy busan odébb állott. Harmadnap azonban ismét visszatért egy tüveg folyadékkal, egy skatulya földdel, meg egy összebogozott madzaggal. A folyadék hét éjjel majornarról szedett harmatviz volt, a föld egy elásott kutya felől, az összebogozott madzagnak is volt valami rejtelmes jelentése. Ezeket a szereket azon megbízással adta át Kolcza Vaszalínének, hogy dobja azokat Szabóék kutjába, a folyadékból meg öntsön a Szabó Lajos levesébe. Kolczáné pedig most már számolt a körülményekkel és fogta magát az egész szerelmi bájkészletet átadta Szabóék-nak. Éktelen düh fogta el Szabó Lajost erre s megleste Szepesinét este egy vastag nádpálczával, a mikor az Kolczánéhoz ment az eredményt megtudni. Özv. Szepesiné örömpesve tárta ki karjait Szabó Lajos felé, a mint azt feléje közelegni látta s erősen hitte, hogy ez már a szerelmi bájjal hatása, — de Szabó Lajos erre előrántotta a nádpálczát a csizmaszára mellől — — és özv. Szepesinén a visum repertum szerint 8 napig gyógyuló bántalmakat okozott.

\* **Nazarénusok Kabaláspatakon.** Mint levezetőnk írja, Kabaláspatakon a görög keleti hivek között erősen hódított magának hiveket a nazarénizmus, a mi főképp annak tudható be, hogy a hivek eddig vallási felügyelet nélkül voltak. Valami *Kornya* váradai nazarénus népbondító szerzett ott egy 13 hivat s egy házat béreltek ki templomnak közvetlen a gör. kel. templom mellett, a hova minden szerdán és vasárnap eljártak s a bibliát *Szász József* kon-dás és *Florján* Nucz magyaráztatták. A mult vasárnap azután végkép kenyértörésre került a dolag a gör. kel. vallás és a nazarénizmus hivei közt. Vasárnap ugyanis *Teaha* Filip kisenői gör. kel. lelkész oktatni jött hivat Kabaláspatakra. A gör. keletiek az iskolaterembe

gyültek egybe, hogy a tanítást meghallgassák s ennek nesztét vevén a nazarénusok, két kondás magyarázójukkal szintén odagyültek, hogy botrányt csináljanak. Teaha lelkész ellen fenyegető magatartást tanúsítottak a mint belépett a terembe s bibliai magyarázatot követeltek tőle. A lelkész, hogy a kedélyeket megnyugtassa, felolvasott egy részletet a bibliából s ennek kapcsán megdorgálta a hitehagyókat, a kik a lelkész szavaira egészen meghunyászkodtak. A hatóság a két népbolondító kondást kiutasította a községből. Az elvadult állapotokat azonban csak a lelkész okos működése javíthatja meg, ha ebben őt a hatóság is támogatja, mint tette ezt — tudósítónk közlése szerint — Vattay Gyula körjegyző.

\* A börze palotája. A budapesti áru- és értéktőzsde tanácsa tegnap délután tartott ülésén elhatározta, hogy a tőzsdépalotára kiírt pályázaton az első díjjal jutalmazott pályaművet fogadja el a kivételre és ennek szerzőjét, Alpár Iguác műépítész bizza meg a kivittel is. Miután azonban a pályamunkán még több rendbeli módosítást kell végrehajtani, a tőzsdetanács csak e módosítások figyelembevételével mellett készült új tervek alapján fogja Alpárral a szerződést megkötöni.

\* Öngyilkos községi bíró. Zob László Szent-Péteruri — zalamegyei község bírájának öngyilkossági esete tartja most izgalomban nemcsak Szent-Péteruri község lakosságát, hanem Zalamegye nagyrészt is, mert az öngyilkos bírót majdnem az egész megyében mint leg-híresebb kortest ismerték. Az öngyilkosság okáról leveleznek az alábbi részleteket közli. Zob László már régóta bírja Szent-Péteruri községnek, de mert a vármegyénél mint igen jól használható kortes volt ismeretes, ennél fogva az általa vezetett számadások átvizsgálásával nem igen háborgatták. Különbösen ha jött is valaki a számadások átvizsgálására azt nyomban lefűltek a vendég szeretettel, s addig itatták ettették, az illetőt, hogy alig maradt ideje a könyvek aláírására. A vizsgálatról természetesen szó sem volt, de hát erre nem is volt szükség mert Zob László könyvi mindig rendben voltak. Történt azonban, hogy a múlt héten a pénzügyigazgatóság egyik tisztviselője váratlanul megérkezett a községbe, a hol az adó könyveket kezdte rovincolni. A szokásos itatást vendégszeretetet ez alkalommal is gyakorolni akarták, de mert az illető tisztviselő az utolsó farsang alkalmából már megelégette a mulatóságot, visszautasította a szíves meghívást és komolyan hozzá látott munkájához. Az adókönyvek átvizsgálásából kitűnt, hogy a bíró, a ki az adópénzeket is kezelte a beszédett adónak igen nagy részét nem szálította be az adóhivatalba, hanem azokat a pénzeket saját céljaira használta fel, az adóhivatal nyugtáit pedig, melyet a beszállított kisebb összegekről kapott, meghamisította. Mikor a vizsgálóbíró közege erre rájött s a pénz előadását követelte, Zob azon ürügy alatt, hogy a pénz otthon van és majd elhozza, haza ment és agyonlőtte magát. A vizsgálat még folyik, ennél fogva az elsíkkasztott összeg nagyságát még eddig nem lehetett biztosan megállapítani.

## Sógor-gyilkos.

— A harmadik esküdtzéki tárgyalás, —

Rendkívül érdekes bűnyűvet fog tárgyalni e hó 19-én a nagyváradi esküdtzéki. Ez a tárgyalás lesz az első esküdtzéki tárgyalás e hónapban.

Az eset rendkívül érdekességét nagyban fogja emelni az a körülmény, hogy nem lehetetlen, hogy az esküdtek ezt a vádlottat is fel fogják menteni, mert tettének elkövetésére családi viszonyai vitték, de lehetséges még az is, hogy a vádlott be fogja tudni bizonyítani azt is, hogy tettét önvédelemből követte el, legalább a vizsgálat során ezzel védekezett.

Toma Györgynek hívják a vádlottat. Erős, hatalmas oláh parasztagazda Fekete-Patakról.

A bűne az, hogy egyik sógorát megölte, a másik sógorát pedig meg akarta ölni.

A Toma házassági viszálykodásának kezdete a mézes hetekre nyulik vissza.

Két évvel ezelőtt házasodott meg a jó-módu legény, feleséget a szomszéd faluból Ponorrról vitt magának. Szilágyi Máriának hívták a leányt, akit kiszemelt magának s akivel azt hitte, boldogan fogja leélni napjait.

Hanem nem úgy történt, mert már a házasság első napján kínos meglepetés érte a fiatal férjet.

A fiatal asszonynak ugyanis még meny-asszonysága előtt viszonya volt egy falubeli fiatal legénnyel s ez a viszony nem maradt következmény nélkül. Ez volt az első keserű csalódás a férj számára, akinek a házasság utáni napon maga a feleség vallotta meg e bűnét, mert tudta, hogy azt eltitkolni tovább már nem tudja.

Ezen meglepetés után nem csoda, hogy a Toma házában a remélt béke s szeretet helyett a veszekedés s torzalkodás következett, úgy hogy nem volt nap, hogy heves összekocczanás ne lett volna a házastársak között.

Ez így tartott egész a múlt év végéig. A férj azt hitte, hogy neje hűtlenségét majd csak ellefejt, hogy igyekezni fog jóvá tenni hibáját s ezért türt, mert szerette az asszonyt nagyon, hanem mikor látta, hogy a béke nem áll helyre, hazaküldte a feleségét szüleihez.

Ez a múlt év december hónapjának elején történt.

Toma ezután egyedül élt, csendben, de nem boldogan, a feleségét bűnei dacára felejteni nem tudta s a vége az lett, hogy amikor egyszer buvában berugott, elment a felesége után.

Karácsony előtt történt, december 23-án. Mindenféle készültek az ünnepekre, csak a Toma háza volt csendes. Egyedül busult odahaza s rendkívül elkeseredett azon, hogy felesége nincs ott. Buvában a kocsmába ment, ott berugott s részegségében jött arra a gondolatra, hogy felkeresi nejét.

Este volt, amikor elérkezett Ponorra s egyenesen apósa házához ment. Itt veszekedni, később pedig dulakodni kezdett sógoraival, akik mindenáron arra akarták rábíni, hogy távozzék el házuktól.

Toma azonban erre nem volt hajlandó s nem távozott még az előhívott községi előjárók felhívására sem, hanem rövid időre elcsendesedett.

Kis idő múlva előről kezdte a veszekedést s ekkor az egyik sógora, Szilágyi Mihály torkon ragadta, hogy az utcára kidobja.

Ebben a pillanatban azonban a Toma keze szabadon volt s egy pillanat alatt kirántotta a csizmaszárban levő kését s azt a sógora láb-szárába szúrta.

A szurás halálos volt. Az üteret érte, keresztül vágta azt s Szilágyi Mihály szó nélkül esett össze s ott a helyszínen halt meg.

Mikor a másik sógor Szilágyi György látta, hogy bátyja megtántorodott s esik össze, oda ugrott, ebben a pillanatban Toma hátára két szurást tett, azonban a hátán lévő szumán feltartotta a szurásokat s így csak jelentéktelen sérüléseket okozott.

A törvényszék a Szilágyi Mihály sérelmére elkövetett cselekményt erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetnének, a Szilágyi György ellenit szándékos emberölés kísérletének minősítette.

A vádlott a vizsgálat során beösmertő vallomást tett, de tagadta a szándékosságot s védekezett azzal, hogy részeg volt s hogy meg

volt lámadvá — így önvédelemből követte el tettét.

Az ügy tegnap lett jogerős s nyomban ki is tűzték a tárgyalás idejét márczius 19-ikére.

Az esküdtzéki tárgyaláson Milye Gyula kir. táblabíró fog elnökölni, bírák Fassie Pál és Kurovszky Ferencz lesznek, jegyző Hermann Aladár, tolmács Ardeleán Jusztin. A vádlottat Friedlender Hermann ügyvéd fogja védeni.

A tárgyalásra jegyek lesznek kibocsájtva.

## Pénzgyártó banda Ujpesten.

A rendőrség sikerült fogást csinált és kézrekerítette a tagjait egy bandának, a mely gyárszerűleg űzte a pénzhamisítást és a mely főleg ezüstforintosoknak a készítésével foglalkozott.

A banda Ujpesten, a pénzhamisítóknak ebben az ősi fészékében működött és ügylészik hogy a hamisítóknak nagyszámmal voltak ügynökeik, a kiknek az volt a feladatuk, hogy a hamisítványokon tulajdanak. Épp erre való tekintettel a rendőrség a legnagyobb csöndben és titokban folytatja a nyomozást és bizonyosra vehető, hogy a pénzhamisítók ügynökei is hamarosan hurokra kerülnek.

A legutóbbi időben igen sok hamis ezüst forintos került forgalomba a fővárosban és a főváros környékén. Igen sikerült hamisítványok, melyek még figyelmes vizsgálat után is alig ismerhetők fel.

A rendőrség nyomozni kezdett és csakhamar rájött, hogy a hamis ezüstforintosok nyilván Ujpesten készülnek.

Egy egész sereg detektív lépett akcióba és a kutatásoknak meg is lett az eredménye, mert a titkos rendőrök fölfedezték, hogy a pénzgyártók műhelye az Árpád-utcában van.

Megtörténtek tehát az intézkedések, hogy a pénzgyártókat in flagranti lehessen elcsípni, olyankor, a mikor ép működésben vannak.

És ez sikerült is.

Tegnap a rendőrök behatoltak az Árpád-utcai pénzgyárba. Az ajtók zárva voltak és a meglepett pénzhamisítók azon iparkodtak, hogy a hátulsó kijáratnál megszökhessenek. De a rendőrök számítottak erre a szándéokra és jó előre minden ajtót elállítottak, úgy, hogy a pénzhamisítókra nézve a szökés merő lehetlenség volt.

Ugy akartak tehát védekezni, hogy az ajtókat bezárták és eltorlaszolták.

Mint hogy többszöri felszólításra sem nyitották ki a zárt, a rendőrök feltörték az egyik ajtót és revolverrel a kezükben hatoltak be a műhelybe, a hol épen négy ember dolgozott.

Szembem a rendőrök nagy számával a pénzhamisítók ellentállásra nem is gondolhattak.

A rendőrök nyomban megrohanták és megkötözték őket.

Aztán pedig átvizgálták a nagy műhelyeket, mely valósággal gyár módjára volt berendezve.

Volt ott mindenféle gép és szerszám, meg egy nagy halom a hamispénz készítéséhez szükséges anyag. Azonkívül találtak ott mintegy ezer darab vadonat új hamis ezüst forintos, mely már egészen készen volt. Ezek a hamisítványok is rendkívül sikerültek.

A pénzhamisítókat minden feltűnés nélkül, olyan csendben, hogy alig tudott a dolgozól valaki, lehozták a főkapitányságra és még az este vattatára fogták őket.

Egyik sem akart vallani.

A pénzhamisítást magát nem tagadhatták ugyan, mert hiszen tetten értek, de azt vonakodtak megmondani, hogy mennyi hamis pénzt hoztak forgalomba és hogy a hamis pénzek terjesztésénél ki volt segítségükre.

A detektívek azonban előzetes kutatásaik alkalmával szinte kétségtelenül megállapították már, hogy a pénzhamisító banda nagy ügynöki apparátussal rendelkezik s a rendőrség már most azon van, hogy kikutassa, kik azok az emberek, a kik a pénzhamisítókkal összefüggésben állottak.

E tekintetben most nemcsak Ujpesten és a fővárosban, hanem a Budapest környékén

levő közsegekben is szorgalmasan folyik a nyomozás.

A vizsgálat további sikere érdekében a rendőrség szükségét látja, hogy a négy elfogott ember neveit titokban tartsa.

Tegnap este az elfogottakat késő éjjelig vallatták, ma pedig újra kihallgatás alá vették őket.

## Igazságszolgáltatás.

### Rakovszky István párbaja.

Valamikor régen, hatalmas obstrukciós viták kavarták fel a szenvedélyeket. Erős napja volt a képviselőháznak 1899. január 9-én is, a mikor *Rakovszky* István képviselő, mint a ház egyik jegyzője szavazás alkalmával a névsort olvasta, több képviselő nevéhez gunyos megjegyzéseket fűzött. A névsor olvasását követő szünet alatt *Zeyk* Gábor képviselő többmagával az elnöki emelvény körül állott s hangosan helytelenítette *Rakovszky* megjegyzéseit. *Rakovszky* erre *Zeyk*re czélozva azt felelte:

— Ismerem én egy erdélyi főúr, egy ló és egy borju történetét.

*Zeyk* Gábor ezt a czélzást magára sértőnek találta és megbizta *Molnár* Bélá és gróf *Berchold* Artur képviselőtársait, hogy *Rakovszky*tól ezért elégtételt kérjenek. *Rakovszky* a maga részéről *Szentiványi* Árpád és *Kubik* Bélát nevezte meg és másnap, január 10-én egy Kossuth Lajos-utcai vivóteremben lefolyt párbajban mindkét fél könnyű sérülést szenvedett.

*Tóth* kir. táblai bíró elnökölt a mai tárgyaláson.

*Rakovszky* István előadja az esetet s kijelenti, hogy *Zeyk* Gábort sérteni nem akarta. Ezt különben *Zeyk* segédeinek is megmondotta, de bocsanatot nem kérhetett egy olyan megjegyzésért, a mit nem sértő szándékkal használt.

Erre *Zeyk* Gábort szólítja be az elnök.

— Ötvenkét éves vagyok, soha párbajom nem volt. *Rakovszky* megjegyzését én sértőnek vettem tőle, a kit azelőtt nem ismertem. Baráti körben szívesen elviselem az elbeszélését, de ha idegen mondja s hozzá a legnagyobb nyilvánosság előtt azt én nyugodtan el nem viselhetem. A békítés kísérlete hiábavaló volt, egyszer csaptunk össze tompított hegyű kardokkal. A párbaj után kibékültünk, sőt kiderült, hogy távoli rokonok is vagyunk.

*Molnár* Béla képviselő az ügy előzményeit nem ismeri, *Zeyk* megbizta, hogy *Berchold* gróffal együttesen *Rakovszky*val eljárjon. *Rakovszky* bocsanatot nem akart kérni, meg kellett állapitanunk a párbaj föltételeit.

Elnök: Szurás nem volt megengedve?

— Határozottan nem volt kimondva, de begömbölyített kard a szurást már eleve kizárja.

*Szentiványi* Árpád szintén nem ismeri az incidenst. *Rakovszky* mondta el a történetet. *Zeyk* segédei felünk kijelentésével nem érheték be, bele kellett mennünk a kardpárbajba.

*Kubik* Béla sem volt jelen a Ház gyűléstermében lefolyt összeszólalkozásnál.

*Fekete* bíró: Miért nem tanácsolta *Rakovszky*nak, hogy *Zeyk*től bocsanatot kérjen?

Tanu: *Rakovszky* nem talált benne sértést. *Zeyk* érzékenységét én nem vagyok hivatva mérlegelni.

A negyedik segédet, gróf *Berchold* Arturt nem lehetett kihallgatni, mert Olaszországba utazott. *Hodássy* ügyész erre szólásra emelkedett és társadalmi szempontból teljesen jogosnak tartotta *Zeyk* felháborodását és méltányos-

nak a felek eljárását. Mielőtt a törvényszék ítélethozatalra visszavonult, *Rakovszky* kért enyhe ítéletet, utalva arra, hogy az idegei annyira fel voltak hevülve, hogy nem cselekedhetett másként. *Zeyk* is hasonló értelemben kérte az enyhítő körülmények figyelembe vételét. Rövid tanácskozás után *Tóth* elnök kihirdette az ítéletet, a mely *Rakovszky*t 2 heti, *Zeyk*t 1 heti államfogházzal bünteti.

Az ügyész és *Zeyk* Gábor megnyugodott az ítéletben, de *Rakovszky* felebbezett és a következőket mondta:

— Halálos kimenetelű párbajom miatt mindössze egy hónapra ítélték el. Ezért a könnyű testi sértésért sok a két hét.

**Viczinális per.** A bérzebiróság tegnap délelőtt újból összeült, hogy az ismeretes *Brünn-Pollák* vasutépítési pert letárgyalja. A tanácskozás eredményeképp a bíróság elnöke *Geiger* tőzsdetanácsos nagy horderejű határozatot enunciált. A bíróság megengedi *ugyanis a peres felek mindegyikének a bizonyítást* s a felperes egyik megjelent tanuját nyomban ki is hallgatta, míg a többi bejelentett tanut beidézteti. A műszaki részletek elbírálására szakértőket küld ki a bíróság.

## A nagyváradai kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Marienescu Athanas.*

3305 Csongrádi János — Juhász Eszter — megváltoztatva.

3318 Nagy Ágnes — Pápa József — helyben hagyva.

3319 Venyike Eszter — Kereszturi Lajos — helyben hagyva.

3320 Kerekes Flore — Bán Lőrincz — megváltoztatva.

3335 Sélley Péter — Szirbik Olga — helyben hagyva.

3336 Sovány Mihály és társa — Matyovszky Erzsébet — megváltoztatva.

184 Friedmann József — Lövy Ottilia — h. hagyva.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

3440 Pete Lajos — Oláh Antal — helyben hagyva.

3443 Pável Stefán — Babó Flore — megváltoztatva.

3437 Vlád Damaszkín — Vlád Szaveta — megváltoztatva.

3530 Pável Mihály — Brost község urbéri rendezés — h. hagyva.

3690 Balázs József — Muszka Gyorgye — megváltoztatva.

386 Ifj. Szkorceze Jánosné — Szkorceze Gábor — h. hagyva.

Előadó: *Bócz Géza.*

2975 Bernát Ilona és társa — özv. Szombati Gáborné — helyben hagyva.

3005 Ötvös Géza — Biharmegye árvaszéke — feloldva.

513 Schukkégel Péter — Hegyi Mária — megváltoztatva.

189 Gácsi András hagyatéki ügye — megváltoztatva.

311 Benedek Mihály hagyatéki ügye — visszautasítva.

## TANUGY.

**Tandij leszállítás a női ipariskolában.** A nagyváradai női ipariskola igazgató-nője *Szedlarikné* Dudinszky Anna, az iskola tandiját tetemesen leszállította. Így az eddigi 27 frt felévi tandij helyett, havi 2 frtért tanulhatják ott a tanulni szándékozók a ruha varrást, fehérnemű varrást, fehér és színes himzések összes válfajait, csipkeverést, festést, tűfestést, fabeégetést, pocuntrae velencei ajour himzések, recze gápr, frivolitás csomózást, szóval az összes divatos közimunkákat; keleti szőnyeg szövést, virág készitést is.

## REGÉNY-CSARNOK.

### TUDÓS ÉS APA.

Irta: Julius.

I.

Könyveimet rakosgatom, rendezgetem. Kezembe akad családunk ereklyéje: emberöltőt ért sárga pergamen. Öreg, avult levelek rejtik magukban a rég-múlt század történetét. Nagy, kopott, fekete betűk regélnek az idő súlyos nyomáról . . .

Lapozgatok. Egyhelyütt magától nyílik szét. A sárga, fakó szín sötét foltoktól tarkálk Odarejtett virágszálak utolsó könnyei azok. A vaskos kötet egyszer összecsapódott: eltemette az úde szirmokat; összepréselte a teli virágszálakat. Négy virágszál indult hervadásnak. Eltűnt az illat; megfakult a szín, de megmaradt az emlék. Keserű, fájdalmas emlékek ezek: egy család tragédiája. Három leány arca lebeg szüntelen lelki szemeim előtt. Ujra és újra átélem egy-egy leány buszomorú történetét. Felzokog a lelkem. Ezek a hervadt virágok oly meghatóan mesélik el nekem . . .

Olga.

I.

A felvonásközt, a hoszura nyult negyed órát, igyekszik a közönség agyonütni. Olgának a pimadonnának van jutalom játéka. Feszűt érdeklődéssel tekintenek az est elé; a siker felül multa a várakozást . . . A kicsi, fás sétány hemzseg a legújabb szabásu toilettéktől. Suhog a selyem; ragyog a gyémánt. Talmi kedv szórja az élcezt, gyártja az írónikus megjegyzéseket. Erőltetett kacaj, begyakorolt mosoly, tanulmányozott arczjáték egyvelege honos. Vidám arczok fogadják mely főbólintással a chices kalapemelést. Hibát kereső szemmel vizsgálják jobb ügyhöz méltó buzgalommal egymás öltözékeit.

Eközben hangosan tárgyalják az est ünnepeit, sikerét, bajait és művészetét. Ezerféleképen alkotják meg a kritikát. Egyik a művésznő frou-frouján igyekezett csintalanságot észrevenni. Másik ruházatát vélte fogyatékosnak majd tánczában fedeztek föl pajkosságát. Egyben mindnyájan megegyeztek. A hangot és játékot egyaránt kitűnőnek nyilváníták. Valóban a siker egyszerűen fenomenális vala. Virágos, tapsvihar fogadta megjelenésekor. Valósággal frappirozta a közönséget. A karzat és páholy egyaránt tombolt. Kétszeres ok hozta lázba a zsurnalisztika képviselőit. Mindenekelőtt a diva bájai készteték hódolásra a lobbanékony poeta lelkeket. Minden mosolya olyan pusztítást vitt véghez a szíveken, mint a falakon a bomba: gyújtott, elemészttel fenyegetvén a szegény találtakat. Azonkívül az ünnepelet a város születte, előkelő társadalmi állásu s kitűnő hírnévnek örvendő természetbúvár leánya vala . . .

A tudós középkoru, szimpatikus férfiu, ki korán özvegységre jutván, maga nevelte saját elvei szerint leányait, mert az ünnepelet művésznőn kívül még két kisebbleánykaja is volt. Eleinte hallani sem akart leánya hajlamáról, mely őt Thália papnőjévé lenni ösztökölte. De, midőn a leány erélyesen megmaradt elhatározása mellett, belenyugodott. Tekintélyét vélte növelni, midőn leánya saját hírnevét megalapítván, az övét gyarapította. Megadta magát, elaltatta fel-felzuduló ellenszenvét azzal, hogy tulajdonképen a tudomány és a művészet testvérek.

Rüszkeségtől dagadó kebellet tekintet leányára, ki egy csapásra a maga részére hódítá ugy a közönséget, mint a sajátját. Egyről megfeledkezett. A pálya, melyre leánya lépett, csábbal és kísértéssel van tele. Erényekben gazdag nőnek is küzdelmes ellenállni a folyton jelentkező és kísértő ingernek. Veszedelem a környezet, mely letérésre bírja arról az útról, melyre visszatérni lehetetlen.

Az ő leánya művelt, modern leány volt, minőt csak egy tudós nevelhet, ki nélkülözni a hitet, mely egyedüli támasza a nőnek a kísértések veszedelmes perczeiben. Kaczagott és csufolta azon bigottakat, kik hitek a tulvilágban. »Nincs rettentő bíró, ki jutalmaz és büntet.«

»Az élet után: semmisség.« A leány elbámult atyjának ily kifakadásai alkalmával, de hitt neki. Igaznak tartá Rousseau és Darwin elméleteit. Szívéből kihalt a hit, mielőtt felérhetett volna. Lelkében vallás helyett istentagadás lett csepegtetve. Végig olvasta atyja műveit, melyek a legnagyobb atheistáról tanuskodtak. A leány a tudós elvei és izlése szerinti neveléssel lépett a színpadra, ellentmondván atyjának a legelső komoly tilalomnál. Sokáig nem tudta ezt feledni az atya, később azonban leánya sikere kitörte a haragot szívéből.

Boldogságtól sugárzó arccal, mosolyogva fogadta a meleg gratulációkat, melyeket megünvén, páholyába sietett a villamos csengettyű szavára, mely a felvonás kezdését jelöl.

A tombolás nem akart mulni a felvonások után. Nyílt színen minden alkalmat megragadott a közönség a zajos tüntetésre. Előadás után megvárta az ifjúság. Hallottam a parancsot, melylyel a kolompások a helyeket jelölik ki, honnan elementáris erővel kell kitörni az éljenek.

(Folyt köv.)

## TAVIRATOK.

### Ugron Gábor ügye.

Budapest, márcz. 6. (Saj. tud. táv.) Ugron Gábor ma kapta kézhez a szerződéseket, melyeket a katonai kincsrrel kötött a támadásokra egyszerűen azzal fog válaszolni, hogy a szerződéseket közé fogja tétetni.

Az Ugron ellen indított hajsza, melynek egyenes célja egy oly felfújt botránnyal lehetetlenné tenni őt a további politikai szereplésre, a legnagyobb viszatetszés támaszt minden körben.

### Holló—Dienes-ügy.

Budapest, márcz. 6. (Saját tud. táv.) Holló Lajos Bethlen Bálint gróf és Ivánka Oszkár által provokáltatta Dienes Márton, az »Egyetértés felelős szerkesztőjét, Eötvös Károlylyal szemben pedig fenntartotta nyilatkozatát.

Az Országos és Nemzeti Casinóból különben mozgalom indult meg a hajsza ellen.

### Délafrikai háború.

Bécs, márcz. 6. Buller állítólagos elfogatásáról, mint magántáviratok jelentik, semmiféle újabb hír sem érkezett Londonba. Valószínű, hogy az elfogatásról szóló hír valami félreértésen alapszik.

London, márcz. 6. Tegnap este és ma reggel a harcztérről oly jelentések érkeztek, melyekből az következtethető,

hogy bizonyos, az angolokra nézve igen előnyös operációk már folyamatban vannak.

London, márcz. 6. *Brabant* ezredes Drotrechtnél a búrok egy csapatát *megverte*. A veszteség mérvéről még eddig biztos értesülés nem érkezett.

London, márcz. 6. *French* tábornok Ostfonteinénél rábukkant egy nagyobb ellenséges csapatra, mely valószínűleg Joubert előhadát képezi. Az ellenfelek gyilkos bombázást zudítanak egymásra. Valószínű, hogy döntő ütközetre is kerül a sor.

### Bulgária függetlenítése.

Berlin, márcz. 6. Itteni politikai körökben azt hiszik, hogy a Bulgária függetlenítésére és a királyság kikiáltására irányuló törekvése itt a leghatározottabb ellentállásra fognak találni.

## KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület ülése. Vettük a következő meghívót: A biharmegyei gazdasági egyesület *igazgató választmánya* folyó hó 13-án azaz kedden délután 3 órakor gyűlést tart, melyre a választmányi tagok meghívotnak.

### Tárgyak:

1. Földmívelésügyi m. kir. miniszter az osztrák-magyar vámterület új autonom tarifájának megállapítása céljából, véleményadásra egyesületünket is felhívta. Ebből folyólag felkérte egyesületünket, hogy Biharmegye mezőgazdasági és forgalmi viszonyait ösmertessük.

2. Biharmegye közigazgatási bizottsága értesíti az egyesületet, hogy a gazdasági ismétlő iskola helyéül Nagy-Szalontát jelölte ki.

3. Számvizsgáló bizottság jelentése a múlt évi számadások megvizsgálása felől.

4. Elnökségi jelentés az egyesület múlt évi működéséről.

5. F. évi költségeloirányzat. Nagyvárad, 1900. márcz. 5.

Szabó József,  
egyleti elnök.

### Nagyváradí hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradí piacon 1899. febr. hó 27-ik napján tartott vásárban eladott természettermények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.—13.40. Kétszeres buza 11.—10.40. Rozs 10.80—10.40. Arpa 10.40—10.—. Zab 9.80—9.40. Tengeri: 9.60—9.40. Borsó 28.—. Lencse 32.—. Bab 13.—. Köleskása 24.—. Burgonya 5.20. 100 kiló langliszt 26.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 22.50, barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.20,

szalma 1.—. Szalonna 96.—, 6 kiló zsup-szalma —12, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhalus 96.—, öntött gyertya 90.—, Lámpaolaj —.86. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.60. Szesz 1.90. 1 mm. kőso 21.44, nyers fagyú 46.—, olvaszt. fagyú 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, új bor 43.—, méz 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —. repce —.—, dió 40.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —20, szalonna 1.12, sertéshus 98, juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 54, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi február hó 27-ről. Tiszta buza körülbelül 600 hltr, kétszeres buza 120 hltr, rozs 260 hltr, árpa 90 hltr, zab 160 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 550 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 52 drb, félhizott 110, sovány 150, süldő 300, malac 380, hizott marha 18, jármás ökör 380 fejős tehén 260, borju 240, bivaly 10, juh és kecske 70, ló 624.

### Reich Jenő és Társa

#### Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

#### Határidők.

Budapest, márcz. 6.	
Buza októberre	7.72
Buza áprilisra	7.42
Uj tengeri	5.12
Rosz okt.	6.29
Zab okt.	4.95
Káposzta, repce, aug.	—

#### Értéktőzsde.

Budapest, márcz. 6.	
Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	375.35
Magyar hitel	373.—
Allamvasut	328.—
Rimamurányi	313.25
Magyar jelzálog	231.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

#### Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. márcz. 6-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	98.50
Magyar koronajárdék	98.60
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	100.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.60
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	94.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölesön	165.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	141.50
Osztrák járadék papírban	99.—
Osztrák járadék ezüstben	99.—
Osztrák járadék aranyban	98.75
Osztrák korona járadék	99.—
Osztrák államsorsjegyek	137.—
Osztrák magyar bankrészevény	17.75
Magyar hitelbankrészevény	747.—
Osztrák hitelintézet részevény	752.80
Párisi vista	96.30
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.27
Németbirodalmi márka	118.30
London vista	242.55
20 márkás arany	23.65

A szorokszöveért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

# NEM HULL A HAJ NINCS TÖBBE KOPASZ EMBER

Szenzációt kelt a gyógyfű-kivonat, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen megátolni a megkopaszodást.

## EXICÁTOR

1 üveg ára 2. kor. 40 fillér.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperecikk-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszerára, Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: Góth Gyula, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, Fő-tér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és széjelküldési raktára

## DOBÉ NÁNDOR

uri, női és színházi fodrász  
Budapest, Nefelejts-utca 27.

Nyomatott a Szent-László nyomdában Nagyváradon.